НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

[https://doi.org/10.32689/2618-0065-2021-3\(9\)-102-119](https://doi.org/10.32689/2618-0065-2021-3(9)-102-119)

Анотація. У статті проведено аналіз останніх нормативно-правових засад формування державної гендерної політики України. Констатовано, що протягом останніх трьох років в Україні прийнято багато нормативно-правових документів у частині формування та реалізації гендерної політики. В них надаються поняття та основні визначення державної гендерної політики, механізми формування гендерно чутливих бюджетних програм, концепцій. Крім того, було створено єдиний механізм проведення гендерно-правової експертизи нормативно-правових документів, а також їх проєктів. Загалом існують відповідні інституційні структури, діяльність яких спрямована на формування та реалізацію гендерної політики. В Україні склалася складна інституційна система у цьому напрямі. Разом із тим на сьогодні існує проблема щодо позитивного сприйняття суспільством питання гендерної рівності, формування у суспільстві гендерної чутливості до будь-яких процесів життєдіяльності. Обґрунтовано відсутність системного документа, в якому б було сформовано єдину та цілеспрямовану державну гендерну політику в Україні, та запропоновано удосконалити проєкт Національної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року. Визначено, що у зазначеному вище документі мало б бути більше стратегічних цілей, таких як: забезпечення й повага до сімейних цінностей та підтримка й розвиток сімей з урахуванням принципу гендерної рівності; повага до статей; формування професійного розвитку жінок і дівчат; обґрунтування відповідальності за дискримінацію, зокрема під час працевлаштування та кар'єрного зростання; встановлення показників моніторингу державної гендерної політики протягом 1, 3, 5 та 10 років; запровадження позитивних дій, у тому числі під час працевлаштування. Вказана Національна стратегія має містити такі розділи: формування сімейних цінностей з урахуванням гендерної рівності; впровадження дієвих інформаційних кампаній щодо формування гендерної рівності в українському суспільстві; проведення освітніх заходів та занять щодо гендерної рівності; запровадження навчання фахівців з питань забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків; перегляд усіх нормативно-правових документів з урахуванням забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків протягом п'яти років; посилення

міжнародної співпраці й запровадження міжнародних позитивних практик щодо формування гендерної рівності; формування гендерної чутливості громадян; навчання державних службовців, осіб місцевого самоврядування, інших осіб, які працюють на комунальних та державних підприємствах, основам формування та реалізації гендерної політики; прийняття в усіх органах державної влади, організаціях, закладах, на підприємствах (незалежно від форм власності) стратегій забезпечення гендерної рівності; запровадження показників моніторингу діяльності органів державної влади щодо формування та реалізації гендерної політики; співпраця з інститутами громадянського суспільства щодо формування та реалізації гендерної політики.

Ключові слова: державна гендерна політика, гендерна рівність, гендерні окуляри, гендерні принципи, рівні умови та можливості жінок і чоловіків.

Постановка проблеми. На сьогодні питання щодо формування державної гендерної політики, яке постає перед нашою державою, є надзвичайно важливим. Також це вимога Копенгагенської угоди про вступ до Європейського Союзу. Створення умов рівності між жінками та чоловіками надає можливість суспільству гармонійно розвиватися, забезпечувати потреби населення.

На сьогодні в Україні активно реалізується державна гендерна політика, приймаються відповідні нормативно-правові документи. Крім того, запроваджено статистичну звітність з урахуванням гендерних аспектів, курси підвищення кваліфікації для державних службовців тощо.

Разом із тим наявна законодавча та нормативно-правова база не встановлює концептуальних засад формування та розвитку державної гендерної політики України з урахуванням сучасних тенденцій розвитку глобалізаційного світового співтовариства. Отже, тому виникла потреба у визначенні пріоритетних засад формування національної державної гендерної політики, зокрема структури Національної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування гендерної політики науковці аналізують фрагментарно. Так, К. Задосенко описує перспективи функціонування комплексного організаційного механізму

забезпечення гендерної політики в Україні, окреслює змістовні характеристики публічної гендерної політики (гендерна свідомість, ідеологія рівності, фінансово-економічні, людські та інформаційні ресурси, інституційне забезпечення тощо). Він визначає пріоритетні завдання органів державного управління щодо удосконалення реалізації гендерної політики в Україні [1].

Н. Галіцина зауважує, що нормативно-правовий складник механізму забезпечення принципу гендерної рівності знаходить своє об'єктивне відображення у системі чинного законодавства України (закони України, підзаконні нормативно-правові акти, міжнародні нормативно-правові акти та договори, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України) та є дворівневим (загальнодержавне та відомче регулювання) [2].

Л. Гонюкова та Н. Педченко розглядають ретроспективи впровадження сучасних механізмів забезпечення гендерної політики в Україні. Представлено стратегії досягнення гендерної рівності й утвердження принципів гендерної чутливості в національному механізмі забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків [3].

І. Грицай аналізує поняття, сутність та взаємозв'язок із суміжними категоріями принципу гендерної рівності, механізми забезпечення принципу гендерної рівності, надає загальну характеристику нормативно-правової та інституційної складових механізму забезпечення принципу гендерної рівності в Україні [4].

Н. Щербак вивчає актуальні питання інституційного забезпечення державної гендерної політики та доводить, що особливого значення вони набувають в умовах впровадження реформи державного управління. Важливим завданням є забезпечення інтеграції гендерного підходу до усіх напрямів державної політики. Усебічно проаналізовано діяльність різних державних інституцій та органів місцевого самоврядування, на які покладено обов'язки стосовно реалізації політики з питань впровадження стандартів гендерної рівності (на усіх рівнях публічної влади) [5].

Т. Брус, В. Ковальов розглядають гендерні аспекти формування соціальної політики в Україні та обґрунтовують, що обраний Україною євроінтеграційний вектор розвитку

потребує дотримання принципів сталого розвитку та досягнення рівності жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства; уявлення про гендер у суспільстві не є сталою категорією, а залежить від культурно-соціальних традицій та може змінюватись зі зміною середовища [6].

I. Сваюля досліджує питання формування державної гендерної політики України під впливом міжнародних стандартів та рекомендацій світових організацій щодо впровадження гендерної рівності та ліквідації будь-яких форм дискримінації за ознакою статі, до котрих приєдналась Україна, взявши зобов'язання щодо їхньої подальшої імплементації [7].

В. Перевізник здійснив аналіз основних типів та напрямів державної гендерної політики, які було важливо розкрити для визначення основних процесів політичної модернізації суспільства, що призводять до створення нових форм демократії, які наділяють статусом політичного суб'єкта дискримінованих груп, у тому числі жінок, визначив концепцію паритетної демократії, яка передбачає рівну участь чоловіків і жінок у політичних процесах, тому що вони володіють рівною гідністю і рівною цінністю, кожен і кожна з них можуть бути по-своєму корисні суспільству в рівній мірі [8].

Проведений аналіз надає підстави стверджувати що існують фрагментарні дослідження проблем формування та розвитку державної гендерної політики в Україні. Автори більше наголошують на міжнародних зобов'язаннях України та міжнародних нормативно-правових документах. Однак відсутній системний аналіз нормативно-правових документів формування державної гендерної політики в Україні.

Метою статті є опублікування результатів системного аналізу законодавчих та нормативно-правових документів формування державної гендерної політики в Україні та гіпотетичне (авторське) визначення структури Національної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року.

Методи дослідження. У дослідженні застосовані методи класифікації та узагальнення положень національних законодавчих і нормативно-правових документів, метод аналізу та синтезу – для визначення шляхів удосконалення структури

проекту Національної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні базовим документом, в якому визначені засади державної гендерної політики, є Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», метою якого є досягнення паритетного становища жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства шляхом правового забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, ліквідації дискримінації за ознакою статі та застосування спеціальних тимчасових заходів, спрямованих на усунення дисбалансу між можливостями жінок і чоловіків реалізовувати рівні права, надані їм Конституцією і законами України [9].

Крім того, державну гендерну політику формують такі законодавчі та нормативно-правові документи: Закон України «Про протидію торгівлі людьми» (2011) [10]; Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» (2012) [11]; Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (2017) [12]; Указ Президента України «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (2019) [13]; Національний план дій з виконання Резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року [14]; Питання проведення гендерно-правової експертизи [15]; Методичні рекомендації щодо впровадження та застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі [16]; Указ Президента «Про невідкладні заходи із запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, захисту прав осіб, які постраждали від такого насильства» (2020) [17]; Державна соціальна програма запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 р. (2021) [18]; Інструкція щодо інтеграції гендерних підходів під час розроблення нормативно-правових актів [19]; Методичні рекомендації щодо внесення до колективних договорів та угод положень, спрямованих на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у трудових відносинах [20]; Методичні рекомендації щодо ідентифікації випадків гендерної дискримінації та механізм надання правової допомоги [21].

У вказаних нормативно-правових документах встановлюються поняття та основні визначення державної гендерної політики, надаються механізми формування гендерно чутливих бюджетних програм, концепцій, формується єдиний механізм проведення гендерно-правової експертизи нормативно-правових документів, а також проєктів нормативно-правових документів.

Саме протягом 2018–2021 років були прийняті ключові нормативно-правові документи щодо державної гендерної політики України.

Указом Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» (від 30.09.2019 р.) передбачено забезпечувати дотримання Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, зокрема гарантувати гендерну рівність, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат [13].

Постановою Кабінету Міністрів України «Питання проведення гендерно-правової експертизи» (від 28.11.2018 р.) передбачено затвердити Порядок проведення гендерно-правової експертизи, який визначає механізм проведення гендерно-правової експертизи законодавства та проєктів нормативно-правових актів в усіх сферах законодавства. Метою проведення гендерно-правової експертизи є: проведення комплексного дослідження законодавства та проєктів нормативно-правових актів у частині їх відповідності міжнародним договорам України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та резолюціям міжнародних конференцій, міжнародних організацій, їх органів з прав людини стосовно дотримання принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; запобігання прийняттю та наявності нормативно-правових актів, положення яких не відповідають принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків [15].

Крім того, були прийняті Методичні рекомендації щодо впровадження та застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі (наказ Міністерства фінансів України від 02.01.2019 р.) [16], які можуть бути використані головними розпорядниками бюджетних коштів та іншими учасниками бюджетного процесу для врахування гендерних аспектів у

процесі планування, виконання та звітування про виконання бюджетних програм.

Окремо слід зазначити, що 9 жовтня 2020 року була прийнята постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», в якій передбачено запровадити Типову діяльність відповідального підрозділу з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, а також посади радників з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидії насильству за ознакою статі в органах державної влади [22]. Такі підрозділи нададуть можливість органам державної влади формувати гендерно чутливу політику у відповідних галузях життєдіяльності суспільства.

Важливим аспектом розвитку державної гендерної політики в Україні є запровадження гендерного підходу у галузеві реформи.

У 2020 році були прийняті Методичні рекомендації щодо оцінювання гендерного впливу галузевих реформ. Метою оцінювання гендерного впливу галузевих реформ є визначення прямого або опосередкованого впливу (позитивного, негативного, нейтрального), коротко- та довгострокових результатів / наслідків реалізації державної політики на становище різних груп хлопців і дівчат, жінок і чоловіків для своєчасного усунення диспропорцій та гендерної нерівності [23].

Крім того, виокремлення статистичних даних щодо жінок та чоловіків є важливою складовою гендерної політики України, насамперед для визначення гендерної рівності в різних сферах життєдіяльності суспільства. Так, розпорядженням Кабінету Міністрів України [24] були запроваджені основи формування звітності відповідно до розподілу на статі.

Важливим документом, який формує державну гендерну політику в Україні, є Концепція комунікації у сфері гендерної рівності [25]. Це пов'язано з тим, що інформаційно-роз'яснювальна робота щодо важливості забезпечення принципу гендерної рівності, формування принципу «гендерні окуляри», виховання дітей за принципами рівності та поваги до статей є

важливими засадами визначення гендерної політики й позитивної громадської думки щодо гендерної рівності та сприйняття змін, що відбуваються у суспільстві.

Концепція комунікації у сфері гендерної рівності спрямована на створення майбутнього, у якому кожна жінка та чоловік, що проживають в Україні, користуються рівними правами та можливостями, які необхідні для повноцінної участі в усіх сферах суспільного життя, без дискримінації, насильства та експлуатації [25].

Слід зазначити, що в Україні гендерну політику формують багато органів державної влади: Верховна Рада України через прийняття законодавчих актів України, Кабінет Міністрів України через прийняття відповідних підзаконних нормативно-правових документів, Міністерство соціальної політики України як спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Існує Урядовий уповноважений з питань гендерної політики, який є уповноваженою Кабінетом Міністрів України посадовою особою, на яку покладено функцію з організації здійснення Кабінетом Міністрів України повноважень у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах життя суспільства [26].

У вересні 2020 року була утворена Комісія з питань координації взаємодії органів виконавчої влади щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, яка є тимчасовим консультативно-дорадчим органом Кабінету Міністрів України, утвореним для забезпечення узгоджених дій органів виконавчої влади з питань проведення єдиної державної політики, спрямованої на досягнення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у всіх сферах життя суспільства [27].

Таким чином, в Україні створено складну інституційну систему, яка функціонально спрямована на формування та реалізацію державної гендерної політики.

Разом із тим на сьогодні існує проблема щодо позитивного сприйняття суспільством питання гендерної рівності, гендерної чутливості до будь-яких процесів життєдіяльності.

Нині триває робота щодо розроблення важливого стратегічного документа – Національної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року [28]. Метою зазначеної стратегії є створення умов для зменшення фактичної нерівності жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства та впровадження європейських стандартів рівності [28]. Основні стратегічні цілі Національної стратегії такі: по-перше, державна політика у різних сферах життєдіяльності суспільства та на всіх рівнях формується та реалізується із наскрізною гендерною інтеграцією, з урахуванням кращого вітчизняного досвіду, а також напрацьованих та апробованих міжнародною спільнотою принципів та підходів у сфері забезпечення гендерної рівності; по-друге, механізм забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків функціонує стабільно та ефективно; по-третє, у всіх сферах життєдіяльності суспільства забезпечуються рівні права та можливості жінок і чоловіків [28].

На нашу думку, зазначений вище документ повинен мати більше стратегічних цілей, зокрема таких, як: забезпечення та повага сімейних цінностей та підтримка й розвиток сімей з урахуванням принципу гендерної рівності; повага до статей; формування професійного розвитку жінок та дівчат; встановлення відповідальності за дискримінацію, зокрема під час працевлаштування та кар'єрного зростання; встановлення показників моніторингу державної гендерної політики протягом одного, трьох, п'яти та 10 років; запровадження позитивних дій, у тому числі під час працевлаштуванні.

Враховуючи зазначене, на нашу думку, Національна стратегія забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року має містити такі розділи:

Розділ 1. Формування сімейних цінностей з урахуванням гендерної рівності.

Розділ 2. Заснування дієвих інформаційних кампаній щодо формування гендерної рівності в українському суспільстві.

Розділ 3. Проведення освітніх заходів та занять з формування гендерної рівності.

Розділ 4. Запровадження навчання фахівців з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

Розділ 5. Перегляд усіх нормативно-правових документів з урахуванням забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків протягом 5 років.

Розділ 6. Посилення міжнародної співпраці та запровадження міжнародних позитивних практик, спрямованих на формування гендерної рівності.

Розділ 7. Формування гендерної чутливості громадян.

Розділ 8. Навчання державних службовців, осіб місцевого самоврядування, інших осіб, які працюють на комунальних та державних підприємствах, основам формування та реалізації гендерної політики.

Розділ 9. Прийняття в усіх органах державної влади, організаціях, закладах, на підприємствах (незалежно від форми власності) стратегій забезпечення гендерної рівності.

Розділ 10. Запровадження показників моніторингу діяльності органів державної влади щодо формування та реалізації гендерної політики.

Розділ 11. Співпраця з інститутами громадянського суспільства щодо формування та реалізації гендерної політики.

Висновки та напрями подальших досліджень. З огляду на проведений аналіз за останні три роки прийнято багато нормативно-правових актів України щодо забезпечення рівноправності жінок і чоловіків. Існують відповідні інституційні структури, діяльність яких спрямована на формування та реалізацію гендерної політики.

Разом із тим на сьогодні відсутній системний документ, в якому б була сформована єдина та цілеспрямована державна гендерна політика в Україні. Авторка запропонувала удосконалити проєкт Національної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року та передбачити 11 розділів, назви яких зазначені в основному змісті статті.

У подальших дослідженнях передбачено систематизувати закордонний досвід у зазначеній сфері, виокремити позитивні практики, які можна імплементувати в національне законодавство.

Список використаних джерел

1. Задое́нко К. О. Удосконалення організаційного механізму формування і реалізації гендерної політики в Україні. *Публічне адміністрування : теорія та практика*. 2019. Вип. 1(21). URL : [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2019-01\(21\)/9.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2019-01(21)/9.pdf) (дата звернення : 25.05.2021).
2. Галіцина Н. В. Механізм забезпечення гендерної рівності в органах національної поліції України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 5. С. 113–120.
3. Гонюкова Л. В., Педченко Н. С. Сучасний механізм упровадження гендерної політики в Україні. *Вісник НАДУ при Президентові України*. 2016. № 2. С. 114–120.
4. Грицай І. О. Механізм забезпечення принципу гендерної рівності : теорія та практика : монографія. Київ : Хай-Тек Прес, 2018. 560 с.
5. Щербак Н. В. Інституційне забезпечення реалізації державної гендерної політики в умовах реформування державного управління. *Право та державне управління*. 2020. № 3. С. 141–149.
6. Брус Т., Ковальов В. Гендерні аспекти формування соціальної політики в Україні. *Аспекти публічного управління*. 2020. Т. 8. № 3. С. 110–118.
7. Сваволя І. Формування гендерної політики України: вплив міжнародних стандартів та нормативно-правових актів наднаціонального рівня. *Вісник Львівського університету. Серія : Міжнародні відносини*. 2017. № 41. С. 162–170.
8. Перевізник В. М. Основні типи та напрями державної гендерної політики. *Вісник Національного університету Цивільного захисту України*. 2018. Вип. 1(8). С. 484–490.
9. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 08.09.2005 р. № 2866-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text> (дата звернення : 25.05.2021).
10. Про протидію торгівлі людьми : Закон України від 20.09.2011 р. № 3739-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17#Text> (дата звернення : 25.05.2021).
11. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні : Закон України від 06.09.2012 р. № 5207-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text> (дата звернення : 25.05.2021).
12. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2021 р. № 2229-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text> (дата звернення : 25.05.2021).
13. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019. URL :

- <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825> (дата звернення : 25.05.2021).
14. Про затвердження Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2025 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.10.2020 р. № 1544-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2020-%D1%80#Text> (дата звернення : 25.05.2021).
 15. Питання проведення гендерно-правової експертизи : постанова Кабінету Міністрів України від 28.11.2018 р. № 997. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення : 25.05.2021).
 16. Методичні рекомендації щодо впровадження та застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі : наказ Міністерства фінансів України від 02.01.2019 р. № 1. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0001201-19#Text> (дата звернення : 25.05.2021).
 17. Про невідкладні заходи із запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі, захисту прав осіб, які постраждали від такого насильства : Указ Президента України від 21.09.2020 р. № 398/2020. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/398/2020#Text> (дата звернення : 25.05.2021).
 18. Державна соціальна програма запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 р. : постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2021 р. № 145. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення : 25.05.2021).
 19. Інструкція щодо інтеграції гендерних підходів під час розроблення нормативно-правових актів : наказ Міністерства соціальної політики України від 07.02.2020 р. № 86. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0211-20#Text> (дата звернення : 25.05.2021).
 20. Методичні рекомендації щодо внесення до колективних договорів та угод положень, спрямованих на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у трудових відносинах : наказ Міністерства соціальної політики України від 29.01.2020 р. № 56. URL : <https://www.msp.gov.ua/documents/5627.html?PrintVersion> (дата звернення : 25.05.2021).
 21. Методичні рекомендації щодо ідентифікації випадків гендерної дискримінації та механізм надання правової допомоги : наказ Міністерства юстиції України від 12.03.2019 р. № 33. URL : <https://www.msp.gov.ua/documents/5627.html?PrintVersion> (дата звернення : 25.05.2021).
 22. Деякі питання забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : постанова Кабінету Міністрів України від 09.10.2020 р. № 930.

URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/930-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення : 25.05.2021).

23. Питання збору даних для моніторингу гендерної рівності : розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 р. № 1517-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/930-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення : 25.05.2021).
24. Методичні рекомендації щодо оцінювання гендерного впливу галузевих реформ : наказ Міністерства соціальної політики від 14.04.2020 р. № 257. URL : <https://www.msp.gov.ua/documents/5701.html?PrintVersion> (дата звернення : 25.05.2021).
25. Про схвалення Концепції комунікації у сфері гендерної рівності : розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.09. 2020 р. № 1128-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1128-2020-%D1%80#Text> (дата звернення : 25.05.2021).
26. Про Урядового уповноваженого з питань гендерної політики : постанова Кабінету Міністрів України від 07.06.2017 р. № 390. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/390-2017-%D0%BF#Text> (дата звернення : 25.05.2021).
27. Про утворення Комісії з питань координації взаємодії органів виконавчої влади щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : постанова Кабінету Міністрів України від 02.09.2020 р. № 784. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-utvorenniya-komisiyi-z-pitan-koo-784> (дата звернення : 25.05.2021).
28. Проект Національної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року. URL : https://www.msp.gov.ua/files/gend_pol/str_2030.pdf (дата звернення : 25.05.2021).

Referense

1. Zadoienko, K. O. (2019). Udoskonalennia orhanizatsiinoho mekhanizmu formuvannia i realizatsii hendernoï polityky v Ukraini [Improving the organizational mechanism of formation and implementation of gender policy in Ukraine]. *Publichne administruvannia: teoriia ta praktyka - Public administration: theory and practice*, (1) (21). Retrieved from [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2019-01\(21\)/9.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2019-01(21)/9.pdf) [in Ukrainian]
2. Halitsyna, N.V. (2020). Mekhanizm zabezpechennia hendernoï rïvnosti v orhanakh natsionalnoï politsii Ukrainy [Mechanism for ensuring gender equality in the national police of Ukraine]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal - Legal scientific electronic journal*, (5), 113-120. [in Ukrainian]
3. Honiukova, L.V. & Pedchenko, N.S. (2016). Suchasnyi mekhanizm uprovadzhennia hendernoï polityky v Ukraini [Modern mechanism of gender policy implementation in Ukraine]. *Visnyk NADU pry*

- Prezydentovi Ukrainy - NAPA Bulletin under the President of Ukraine*, (2), 114–120. [in Ukrainian]
4. Hrytsai, I. O. (2018). *Mekhanizm zabezpechennia pryntsyphu hendernoi rivnosti: teoriia ta praktyka: monohrafiia* [The mechanism of ensuring the principle of gender equality: theory and practice: a monograph]. K.: «Khair-Tek Pres», 560 p. [in Ukrainian]
 5. Shcherbak, N. V. (2020). *Instytutsiine zabezpechennia realizatsii derzhavnoi hendernoi polityky v umovakh reformuvannia derzhavnoho upravlinnia* [Institutional support for the implementation of state gender policy in terms of public administration reform]. *Pravo ta derzhavne upravlinnia - Law and public administration*, (3), 141-149. [in Ukrainian]
 6. Brus, T. & Kovalov, V. (2020). *Henderni aspekty formuvannia sotsialnoi polityky v Ukraini* [Gender aspects of social policy in Ukraine]. *Aspekty publichnoho upravlinnia - Aspects of public administration*, Tom 8, Vol. 3, 110-118. [in Ukrainian]
 7. Svavolia, I. (2017). *Formuvannia hendernoi polityky Ukrainy: vplyv mizhnarodnykh standartiv ta normatyvno-pravovykh aktiv nadnatsionalnoho rivnia* [Formation of gender policy of Ukraine: the impact of international standards and regulations of the supranational level]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii : Mizhnarodni vidnosyny - Bulletin of Lviv University. Series: International Relations*, (41), 162-170. [in Ukrainian]
 8. Pereviznyk, V.M. (2018). *Osnovni typy ta napriamy derzhavnoi hendernoi polityky* [The main types and directions of state gender policy]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu Tsyvilnoho zakhystu Ukrainy - Bulletin of the National University of Civil Defense of Ukraine*, Vol. 1(8), 484-490. [in Ukrainian]
 9. *Zakon Ukrainy «Pro zabezpechennia rivnykh prav ta mozhlyvostei zhinok i cholovikiv»* [Law of Ukraine "On Ensuring Equal Rights and Opportunities for Women and Men"]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text> [in Ukrainian]
 10. *Zakon Ukrainy «Pro protydiu torhivli liudmy»* [Law of Ukraine "On Combating Trafficking in Human Beings"]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3739-17#Text> [in Ukrainian]
 11. *Zakon Ukrainy «Pro zasady zapobihannia ta protyдии dyskryminatsii v Ukraini»* [Law of Ukraine "On Principles of Prevention and Counteraction of Discrimination in Ukraine"]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text> [in Ukrainian]
 12. *Zakon Ukrainy «Pro zapobihannia ta protydiu domashnomu nasyilstvu»* [Law of Ukraine "On Prevention and Counteraction to Domestic

- Violence”]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text> [in Ukrainian]
13. Ukaz Prezidenta Ukrainy “Pro Tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku” [Decree of the President of Ukraine "On the Sustainable Development Goals of Ukraine until 2030"]. (n.d.). *president.gov.ua*. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825> [in Ukrainian]
14. Pro zatverdzhennia Natsionalnoho planu dii z vykonannia rezoliutsii Rady Bezpeky OON 1325 “Zhinky, myr, bezpeka” na period do 2025 roku: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28 zhovtnia 2020 r. № 1544-r [On approval of the National Action Plan for the implementation of UN Security Council Resolution 1325 "Women, Peace, Security" for the period up to 2025: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of October 28, 2020 № 1544-r]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1544-2020-%D1%80#Text> [in Ukrainian]
15. Pytannia provedennia henderno-pravovoi ekspertyzy: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28 lystopada 2018 r. № 997 [Issues of gender and legal examination: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of November 28, 2018 № 997]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997-2018-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]
16. Metodychni rekomendatsii shchodo vprovadzhennia ta zastosuvannia henderno oriientovanoho pidkhodu v biudzhetnomu protsesi: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 2 sichnia 2019 [Methodical recommendations on the implementation and application of a gender-oriented approach in the budget process: Order of the Ministry of Finance of Ukraine of January 2, 2019]. №1. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0001201-19#Text> [in Ukrainian]
17. Ukaz Prezidenta №398/2020 “Pro nevidkladni zakhody iz zapobihannia ta protydii domashnomu nasyilstvu, nasyilstvu za oznakoiu stati, zakhystu prav osib, yaki postrazhdaly vid takoho nasyilstva” [Presidential Decree №398 / 2020 “On urgent measures to prevent and combat domestic violence, gender-based violence, protection of the rights of victims of such violence”]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/398/2020#Text> [in Ukrainian]
18. Derzhavna sotsialna prohrama zapobihannia ta protydii domashnomu nasyilstvu ta nasyilstvu za oznakoiu stati na period do 2025 r.: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 24 liutoho 2021 [State Social Program for Prevention and Counteraction to Domestic Violence and Gender-Based Violence until 2025: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of February 24, 2021]. № 145. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*.

- Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145-2021-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]
19. Instruktsiia shchodo intehratsii hendernykh pidkhodiv pid chas rozroblennia normatyvno-pravovykh aktiv: nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy vid 07.02.2020. № 86 [Instruction on gender mainstreaming in the development of regulations: order of the Ministry of Social Policy of Ukraine dated 07.02.2020 № 86]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0211-20#Text> [in Ukrainian]
20. Metodichni rekomendatsii shchodo vnesennia do kolektyvnykh dohovoriv ta uhod polozhen, spriamovanykh na zabezpechennia rivnykh prav ta mozhlyvostei zhinok i cholovikiv u trudovykh vidnosynakh: nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy vid 29.01.2020 № 56 [Methodical recommendations on the inclusion in collective agreements and agreements of provisions aimed at ensuring equal rights and opportunities for women and men in labor relations: Order of the Ministry of Social Policy of Ukraine dated 29.01.2020 № 56]. (n.d.). *www.msp.gov.ua*. Retrieved from <https://www.msp.gov.ua/documents/5627.html?PrintVersion> [in Ukrainian]
21. Metodichni rekomendatsii shchodo identyfikatsii vypadkiv gendernoi dyskryminatsii ta mekhanizm nadannia pravovoi dopomohy: nakaz Miniust vid 12.03.2019 № 33 [Guidelines for the identification of cases of gender discrimination and the mechanism for providing legal assistance: order of the Ministry of Justice of 12.03.2019 № 33]. (n.d.). *msp.gov.ua*. Retrieved from <https://www.msp.gov.ua/documents/5627.html?PrintVersion> [in Ukrainian]
22. Deiaki pytannia zabezpechennia rivnykh prav ta mozhlyvostei zhinok i cholovikiv: postanova KМУ vid 9 zhovtnia 2020. № 930 [Some issues of ensuring equal rights and opportunities for women and men: Resolution of the Cabinet of Ministers of October 9, 2020 № 930]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/930-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]
23. Pytannia zboru danykh dlia monitorynhu hendernoi rivnosti: Rozporiadzhennia Kabinet Ministriv Ukrainy vid 2 hrudnia 2020. № 1517-r [Issues of data collection for monitoring gender equality: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of December 2, 2020 № 1517-r]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/930-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]
24. Metodichni rekomendatsii shchodo otsiniuvannia hendernoho vplyvu haluzevykh reform: Nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky vid 14.04.2020 № 257 [Guidelines for assessing the gender impact of

- sectoral reforms: Order of the Ministry of Social Policy of 14.04.2020 № 257]. (n.d.). *msp.gov.ua*. Retrieved from <https://www.msp.gov.ua/documents/5701.html?PrintVersion>
25. Pro skhvalennia Kontseptsii komunikatsii u sferi hendernoï rovnosti: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16 veresnia 2020. № 1128-r [On approval of the Concept of communication in the field of gender equality: order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of September 16, 2020 № 1128-r]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1128-2020-%D1%80#Text> [in Ukrainian]
26. Pro Uriadovoho upovnovazhenoho z pytan hendernoï polityky: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 7 chervnia 2017. № 390 [On the Government Commissioner for Gender Policy: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of June 7, 2017 № 390]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/390-2017-%D0%BF#Text> [in Ukrainian]
27. Pro utvorennia Komisii z pytan koordynatsii vzaiemodii orhaniv vykonavchoi vlady shchodo zabezpechennia rivnykh prav ta mozhlyvostei zhinok i cholovikiv: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 02 veresnia 2020. № 784 [On the establishment of the Commission for the Coordination of Interaction of Executive Bodies to Ensure Equal Rights and Opportunities for Women and Men: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of September 2, 2020 № 784]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-utvorennia-komisiyi-z-pitan-koo-784> [in Ukrainian]
28. Proekt Natsionalnoi stratehii zabezpechennia rivnykh prav ta mozhlyvostei zhinok i cholovikiv na period do 2030 roku [Draft National Strategy for Equal Rights and Opportunities for Women and Men until 2030]. (n.d.). *msp.gov.ua*. Retrieved from https://www.msp.gov.ua/files/gend_pol/str_2030.pdf [in Ukrainian]

**REGULATORY AND LEGAL MECHANISMS FOR THE
FORMATION OF STATE GENDER POLICY IN UKRAINE**

Parkhomenko-Kutsevil Oksana

Abstract. In the last three years, Ukraine has adopted many legal acts of Ukraine aimed at the formation and implementation of gender policy. These legal documents define the concepts and basic definitions of state gender policy, provide mechanisms for the formation of gender-sensitive budget programs, concepts, form a single mechanism for gender legal examination of legal documents, as well as draft legal documents. The author substantiates that there are appropriate institutional structures whose activities are aimed at the formation and implementation of gender policy. Ukraine has a complex institutional system aimed at the formation and implementation of state gender policy in Ukraine. At the same time, today there is a problem of forming a positive public perception of the issue of gender equality, the formation of gender sensitivity in society to any processes occurring in life. The author substantiates that today there is no systematic document that would form a unified and purposeful state gender policy in Ukraine. And proposed to improve the draft National Strategy for Equal Rights and Opportunities for Women and Men until 2030. The article stipulates that the National Strategy for Equal Rights and Opportunities for Women and Men until 2030 should have more strategic goals, in particular: ensuring and respecting family values and supporting and developing families taking into account the principle of gender equality; respect for articles; formation of professional development of women and girls; establishing responsibility for discrimination, especially in employment and career advancement; establishment of indicators for monitoring the state gender policy for 1, 3, 5 and 10 years; introduction of positive actions, including employment. The national strategy for equal rights and opportunities for women and men until 2030 should include the following sections: formation of family values taking into account gender equality; formation of effective information campaigns on the formation of gender equality in Ukrainian society; conducting educational activities and classes on the formation of gender equality; introduction of training of specialists on ensuring equal rights and opportunities for women and men; revision of all legal documents taking into account the provision of equal rights and opportunities for women and men for 5 years; strengthening international cooperation and introduction of international positive practices aimed at the formation of gender equality; formation of gender sensitivity of citizens; training of civil servants, local governments, other persons working in communal and state enterprises on the basis of formation and implementation of gender policy; adoption of gender equality strategies in all public authorities, enterprises, organizations, and institutions, regardless of ownership; introduction of indicators for monitoring the activities of public authorities in the formation and implementation of gender policy; cooperation with civil society institutions on the formation and implementation of gender policy.

Key words: state gender policy, gender equality, gender points, gender principles, levels of work and opportunities for women and men.